

Str. București, nr. 88, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel.: (+373 22) 815 154. Fax: (+373 22) 815 163.
WEB: www.pldm.md, E-mail: info@pldm.md

Partidul Liberal Democrat din Moldova

Programul de administrare al municipiului Chișinău 2011-2015

ÎMPREUNĂ PENTRU CHIȘINĂU!!!

Chișinău, aprilie 2011

I. MESAJUL Dlui Vladimir Filat, PREȘEDINTELE PARTIDULUI Liberal Democrat din Moldova

Am fi putut face și noi ca celelalte partide: să trimitem la Primăria Chișinău o "vedetă" politică, un politician cu notorietate, care vorbește mult și despre orice. Numai că Primăria capitalei nu are nevoie doar de un om care să reprezinte orașul, **ci de un om care să-l administreze corect și eficient, de un bun manager.**

Acesta este motivul pentru care PLDM a decis să-l desemneze pe Victor Bodiu în calitate de candidat al partidului nostru la funcția de Primar al Chișinăului. Atunci când vorbesc despre **Victor Bodiu**, îmi vin în minte următoarele calități: **credibil, competent, serios, cinstit, om de echipă.**

Credibilitatea pe care a dobândit-o în relația cu partenerii externi, ca Secretar general al Guvernului, îl va ajuta să aducă **bani în Chișinău**. Competența pe care a dobândit-o în perioada în care a activat ca manager pentru companii străine îl va ajuta să fie un **bun administrator** al orașului. Seriozitatea îl va ajuta să ducă la capăt proiectele pe care le începe. Cinstea îl va face **iubit și respectat în comunitate**. Iar faptul că este un bun om de echipă, un bun partener de dialog, îl va ajuta să realizeze **parteneriate cu Guvernul și alte instituții ale statului**, ceea ce va fi în beneficiul cetățenilor capitalei.

Eu, și colegii mei din PLDM, avem mare încredere în Victor Bodiu și îl vom sprijini cu toată energia în activitatea de Primar al Chișinăului.

Împreună suntem mai puternici!
Suntem Împreună pentru Chișinău!

Vlad Filat,
Prim Ministru
Președintele PLDM

II. ANGAJAMENTUL ELECTORAL AL PLDM ȘI AL CANDIDATULUI LA FUNCȚIA DE PRIMAR GENERAL, VICTOR BODIU: ÎMPREUNĂ PENTRU CHIȘINĂU!

Dragi chișinăuieni,

Experiența pe care am acumulat-o în activitățile anterioare ne va ajuta să transformăm împreună Chișinăul într-un oraș european, modern și prosper. Prioritatea numărul unu a mea și a echipei PLDM va fi atragerea de finanțări pentru Chișinău. Am gestionat proiecte investiționale de 8 ori mai mari decât bugetul actual al municipiului și am dezvoltat, împreună cu echipa de la Guvern, proiectul "Relansăm Moldova", care a adus țării noastre 1,9 miliarde de EURO pentru dezvoltarea Republicii Moldova în perioada 2010-2013. Experiența în administrația publică, dar și capacitatea și **credibilitatea pe plan extern** pe care le avem pentru a atrage finanțări, sunt doar câteva dintre argumentele care vă pot întări în convingerea că proiectul nostru pentru Chișinău va fi un succes.

Noi venim la Primărie să vă redăm încrederea că Chișinăul poate fi modernizat.

Sunt chișinăuian în a treia generație și cred în destinul european al orașului în care m-am născut. Cred în posibilitatea reală de a face câteva lucruri importante:

1. **Crearea de noi locuri de muncă bine plătite.** Astăzi Chișinăul este unicul oraș mare din Europa care nu satisface condiția de bază pentru localizarea investițiilor străine productive în noi fabrici și uzine – nu are pregătite terenurile și rețelele aferente. Afacerile mici și mijlocii sunt sufocate de prețurile mari pentru аренда spațiilor comerciale. În același timp, Primăria Chișinău deține în proprietate peste 800 de hectare de terenuri libere lăsate în paragină și peste 1 mln m² de spații neocupate, cu destinație ne-locativă, care degradează. Vom pregăti și înzestra terenuri pentru crearea a trei mari zone industriale noi și vom atrage investiții străine pentru deschiderea a cel puțin 15 noi întreprinderi industriale în oraș și suburbii. Vom facilita accesul la spațiile comerciale din proprietatea municipală pentru cel puțin 2 mii de întreprinderi mici și mijlocii. Vom crea sistemul „Ghișeului Unic”, vom introduce soluții noi electronice și vom monta supravegherea video, asigurând eliberarea în timp util a tuturor autorizațiilor și permiselor. Aceste și alte acțiuni concrete vor genera peste 25 000 de locuri noi de muncă bine plătite.
2. **Confort termic și aprovizionare cu apă potabilă, la prețuri decente.** Până în prezent nu s-a soluționat problema trecerii la contracte individuale pentru căldură și apă potabilă, ceea ce permite monopolistilor să debranșeze locatarii, inclusiv pe cei care achită regulat serviciile consumate. În timp ce monopolistii promovează în permanență majorarea prețurilor, administrarea financiară a acestora rămâne netransparentă, iar nivelul pierderilor înregistrate este înțoielnic. „Apă Canal” raportează pierderi de apă de peste 40% în procesul de transportare până la bloc și alte 30% pierderi rezultate din diferențele dintre contoarele blocului și cele din apartamente. Vom aplica un program municipal de instalare a apometrelor în fiecare apartament și vom asigura trecerea la contracte individuale pentru serviciile comunale, astfel fiind rezolvată problema diferențelor dintre contoare. Ne asumăm instalarea punctelor termice individuale în fiecare bloc, astfel încât fiecare chișinăuian va plăti cu 20% mai puțin pentru căldură și apă caldă. Vom restructura activitatea societăților „Apă Canal” și „Termocom” și nu vom mai admite noi majorări nejustificate de tarife. Pentru a proteja categoriile vulnerabile, vom diversifica și extinde sistemul de compensații oferite de municipalitate.
3. **Reabilitarea drumurilor. Nu ne mai putem permite asfalt de unică folosință!** Vom revoluționa mecanismul actual de finanțare și organizare a lucrărilor de reparație a infrastructurii rutiere. În primul rând, vom institui un sistem profesionist și transparent de achiziție a lucrărilor de asfaltare, eliminând situațiile când aceleași instituții sunt responsabile și de contractare, și de executare, și de control. În al doilea rând, vom trece la asigurarea finanțării pe termen lung a modernizării prin accesarea (în parteneriat cu Guvernul) de credite pentru 20-25 ani în condiții avantajoase și a granturilor internaționale. Astfel, ne angajăm ca în decurs de patru ani să asigurăm reparația capitală a majorității străzilor de importanță orășenească și de sector (cca 100 km), reparația a cel

puțin 200 km de drumuri din interiorul cartierelor și pavarea a cel puțin 10 străzi periferice, Vom moderniza drumurile de acces către toate suburbiile și vom organiza parcuri.

4. **Modernizarea și termoizolarea blocurilor de locuințe.** Deja 250 000 de chișinăueni locuiesc în blocuri locative, starea fizică a cărora este problematică: termenul de exploatare a peste 450 blocuri (prima generație de case din panouri prefabricate) atinge termenul limită de exploatare, iar peste ½ din blocurile locative au o vârstă de peste 35 ani fără reparații capitale (gradul de uzură mediu depășește 65%). 1/3 din acoperișuri și peste 60% din rețelele ingineresti interne necesită reparații capitale și urgente. Toate acestea se întâmplă pentru că reforma locativă nu a fost dusă până la capăt: chișinăuenii au devenit proprietari de apartamente, iar spațiile comune au rămas ale nimănui. Într-o stare deplorabilă sunt și clădirile grădinițelor și școlilor din municipiu. În același timp, există enorme oferte de finanțări internaționale pentru termoizolare care nu pot fi valorificate din cauza dezordinii în domeniul gestiunii fondului locativ. Vom ajuta financiar și logistic locatarii să demareze lucrări de modernizare prin termoizolarea blocurilor. Aceleași acțiuni vor fi aplicate și edificiilor instituțiilor de menire socială. Termoizolarea va permite reducerea cu cel puțin 30-50% a facturilor pentru energia termică.
5. **Curățenia și spațiile verzi.** Vom renaște faima pierdută a Chișinăului de a fi considerat unul dintre cele mai verzi și curate orașe din Estul Europei. Vom restructura modul actual de organizare a salubrității prin depășirea haosului existent când responsabilitățile de asigurare a curățeniei în oraș sunt împărțite între cinci instituții diferite. Vom asigura ca fiecare locuitor al orașului să aibă la dispoziție un parc, o grădină publică sau teren sportiv de calitate la maximum 10 minute de mers pe jos. Vom amenaja piețele agro-alimentare.
6. **Siguranța cetățeanului.** Actuala situație nu mai poate fi tolerată. Zeci de chișinăueni devin zilnic victime ale accidentelor de circulație, ale haitelor de câini vagabonzi și ale criminalității stradale. Angajamentul nostru este să asigurăm în patru ani iluminarea a 100% de străzi din oraș, folosind becuri economice, și să semaforizăm toate intersecțiile cu risc sport de accidente. Vom sincroniza semafoarele în regim de undă verde. Vom instala camere video la intersecții și treceri de pietoni. Vom asigura patrularea 24/24 a tuturor cartierelor cu grad sporit de criminalitate. Proiectul de construcție a azilului pentru animalele fără stăpân va fi deblocat și finalizat în maximum 18 luni.
7. **Imaginea capitalei.** Centrul istoric al orașului, creat în secolul XIX-începutul secolului XX, reprezintă o valoare istorică și culturală care trebuie protejată și valorificată. Prevalarea criteriului economic în fața celui cultural a dus la aprobarea unui plan de distrugere a unei treimi din centrul istoric (faimosul bulevard Dimitrie Cantemir), demolarea unor monumente istorice și edificarea în locul lor a unor monștri arhitecturali de 10 sau mai multe niveluri. În scopul creării unui veritabil centru istoric, vom demara un proiect complex de creare a unei zone pietonale în centrul istoric și anume pe strada Varlaam. Valorificarea acestor spații se va face prin renovarea tuturor monumentelor istorice de pe aceste străzi, refacerea pavajelor într-o manieră arhaică, încurajarea creării restaurantelor, cafenelelor, cofetăriilor, teraselor și locurilor de divertisment, cu vitrine amenajate atraktiv, un loc de socializare și prietenie urbană și cu prezențe artistice stradale non-formale.

Municipiul Chișinău are probleme foarte serioase, dar acestea pot fi rezolvate dacă Primăria va fi administrată eficient, nu doar condusă politic. Echipa Partidului Liberal Democrat din Moldova are o viziune clară și realistă de relansare a Chișinăului, o viziune adaptată nevoilor și doleanțelor dumneavoastră.

Împreună suntem mai PUTERNICI!

Suntem ÎMPREUNĂ pentru CHIȘINĂU!

Așa să ne ajute Dumnezeu!

III. PROGRAMUL DE ADMINISTRARE

3.1 Primărie debirocratizată, performantă și fără corupție

Prin acțiuni ferme și orientate exclusiv spre rezultate vom asigura dezrădăcinarea definitivă a corupției, simplificarea birocrăției și eliminarea ineficienței în cadrul Primăriei și instituțiilor subordonate. Vom pune în aplicare un model modern de management urban, de tip european și bazat pe competență, concurență și transparență.

Acțiuni	Rezultate
Trecerea Primăriei la o nouă structură organizatorică.	■ În mod prioritar, vor fi eliminate toate situațiile de conflict de interese, când aceleași servicii sau aceiași funcționari sunt responsabili și de contractarea, și de executarea, și de controlul și recepționarea anumitor lucrări sau servicii publice. ■ Atribuțiile vor fi stabilite exact, fără suprapunere, astfel încât răspunderea fiecărei direcții și a fiecărui funcționar să fie clară, deplină și exclusivă. ■ Vor fi reduse toate subdiviziunile, funcțiile și posturile parazitare și create artificial.
Aplicarea unei noi concepții de angajare, instruire și salarizare a funcționarilor.	■ Activitatea actualilor funcționari publici va fi re-evaluată și vor rămâne doar cei care merită și au capacitățile necesare. ■ Noile angajări se vor face exclusiv prin concursuri deschise și transparente. ■ Salariile angajaților vor fi puse în dependență directă de performanțele și rezultatele individuale. ■ În administrație vor fi atrași doar manageri de generație nouă: instruiți, entuziaști, capabili și motivați să producă europenizarea Chișinăului. ■ Va fi implementat un program amplu de instruire pentru funcționarii publici și cursuri de limbă engleză.
Implementarea sistemului de Ghișeu Unic și a elementelor de guvernare electronică.	■ Vor fi reduse substanțial timpul și costurile aferente eliberării oricărei autorizații și permisiuni, toate documentele fiind recepționate și eliberate centralizat și sub supraveghere video. ■ În particular, va fi redusă la jumătate perioada de eliberare a certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construcție.
Informarea și consultarea populației prin realizarea dezbaterilor și audierilor publice, inclusiv la nivel de sectoare și cartiere (transmise on-line) pe subiecte de interes municipal.	■ Va fi îmbunătățită calitatea procesului de luare a deciziilor la adoptarea bugetului, la stabilirea tarifelor la servicii publice, la efectuarea reparațiilor și construcțiilor în cartierele orașului, a lucrărilor de amenajare și înverzire a parcurilor, etc. ■ Cetățenii vor recăpăta încrederea în activitatea Primarului General și a Consiliului Municipal.
Crearea Comitetului Civic al Municipiului Chișinău.	■ Va fi dezvoltată o cooperare strânsă cu societatea civilă ■ ONG-urile vor fi tratate ca parteneri siguri și competenți care oferă soluții, idei și expertiză pentru administrația municipală. ■ Vor fi realizate proiecte comunitare pentru atragerea cetățenilor în soluționarea problemelor municipiului ■ Va fi asigurată interacțiunea cu ONG-urile pentru atragerea mai multor surse financiare și asistență tehnică externă.

3.2 Locuri de muncă bine plătite

Vom crea un mediu atractiv și favorabil dezvoltării afacerilor și investițiilor pentru relansarea economică a Chișinăului. Vom transforma Chișinăul într-un veritabil motor economic al Republicii Moldova, generator de prosperitate și bunăstare pentru cetățeni.

Acțiuni	Rezultate
Crearea și funcționarea Agenției	■ Investițiile pentru Municipiul Chișinău vor fi promovate în cadrul

Acțiuni	Rezultate
Municipale de Dezvoltare. Punerea în aplicare a unei strategii durabile de relansare economică a Chișinăului.	celor mai importante evenimente investiționale internaționale. ■ Vor fi elaborate și implementate proiecte regionale din Fondul Național de Dezvoltare Regională și programe europene pentru modernizarea infrastructurii fizice și sociale, dezvoltarea mediului antreprenorial.
Simplificarea maximă a tuturor procedurilor locale de reglementare a activităților economice (obținere de permise, autorizări, avizări și aprobări în domeniul construcțiilor, serviciilor și relațiilor funciare).	■ Chișinăul va avea o imagine pozitivă în mediul de afaceri internațional. ■ Chișinăul se va transforma în unul din cele mai competitive orașe din Europa de Est.
Pregătirea și dotarea edilitară a terenurilor pentru 3 zone industriale de tip „greenfield” pentru localizarea investițiilor străine productive.	■ Cel puțin 15 întreprinderi industriale noi își vor lansa activitățile în baza investițiilor străine directe. ■ Vor fi create minimum 10 mii de locuri noi de muncă stabile și bine plătite.
Lansarea Centrului de Inovație și Transfer Tehnologic	■ Va fi creat un parteneriat durabil între sectorul de afaceri-comunitatea academică și autoritățile publice municipale pentru promovarea invențiilor în dezvoltarea economică locală.
Oferirea la prețuri reduse a spațiilor imobiliare pentru întreprinderile mici și mijlocii generatoare de locuri de muncă (administrația municipală deține în prezent peste 1 mln m2 de spații ne-locative care nu sunt utilizate în niciun fel).	■ Peste 2 mii de întreprinderi mici și mijlocii își vor putea dezvolta și extinde activitatea. ■ În baza acestui Program municipal vor fi create peste 15 mii locuri noi de muncă stabile și bine plătite. ■ Vor fi reduse per ansamblu costurile pentru chiria spațiilor comerciale și de producție în oraș, ceea ce va contribui la reducerea costurilor firmelor și va spori competitivitatea investițională a Chișinăului pe plan internațional.
Dezvoltarea a 10 incubatoare de afaceri în baza spațiilor industriale și comerciale din proprietatea municipală.	■ Cel puțin 100 de întreprinderi noi, fondate de tineri antreprenori, își vor lansa activitatea. ■ Vor fi create peste 1000 de locuri noi de muncă pentru tineri.

3.3 Drumuri de calitate și parcări

Vom revoluționa mecanismul actual de finanțare și organizare a lucrărilor de reabilitare și întreținere a drumurilor. În primul rând, vom institui un sistem simplificat și transparent de achiziție a serviciilor, eliminând orice conflict de interese și asigurând, totodată, un control strict asupra efectuării lucrărilor. De asemenea, vom accesa credite pentru 20-25 ani în condiții avantajoase și granturi din partea donatorilor internaționali (în strânsă colaborare cu Guvernul). Prin dezvoltarea și aplicarea unor instrumente financiare moderne de parteneriat public-privat, vom reuși în termen de patru ani să soluționăm problemele majore ale calității infrastructurii rutiere în Municipiul Chișinău.

Acțiuni	Rezultate
Reabilitarea capitală a principalelor artere de circulație.	■ Reparația capitală a majorității străzilor de importanță orașenească și de sector (cca. 100 km: asfaltare + bordurizare + amenajare trotuare). ■ Reparația capitală (prin parteneriat public-privat) a tuturor pasajelor pietonale subterane. ■ Modernizarea sistemului de semaforizare, care va permite utilizarea inclusiv pentru nevăzători. Extinderea semaforizării pentru alte cel puțin 30 de intersecții rutiere (inclusiv, cu grad sporit de pericol) în vederea fluidizării și securizării traficului. ■ Sincronizarea semafoarelor în regim de undă verde. ■ Reconstrucția și amenajarea adecvată a celor mai reprezentative 10 intersecții giratorii din oraș. ■ Reparația anuală a cel puțin 200 km de drumuri din interiorul cartierelor rezidențiale. ■ Asfaltarea a cel puțin 10 străzi periferice actualmente nepavate. ■ Reabilitarea tronsonului de drum Porțile Orașului - Aeroport și a

Acțiuni	Rezultate
Extinderea rețelei stradale existente pentru decongestionarea traficului.	Întregii infrastructuri aeroportuare, în scopul creșterii atractivității investiționale a Chișinăului ■ Reconstrucția Centurii de ocolire a Chișinăului (M-21 Chișinău - Poltava, M1 Chișinău - Leușeni, R6 M1 Ialoveni) ■ Reconstrucția canalizării pluviale pe majoritatea arterelor supuse periodic inundațiilor ■ Inițierea lucrărilor de construcție a porțiunilor necesare formării centurii de ocolire în jurul centrului istoric. ■ Prelungirea străzii Studenților între str. Dîmo și bd. Mircea cel Bătrân pentru îmbunătățirea accesibilității rutiere a sectorului Ciocana. ■ Prelungirea bd. Mircea cel Bătrân până la strada Bucovina ■ Reconstrucția și extinderea str. Mesager pentru interconectarea străzilor Albișoara și Calea Ieșilor în vederea fluidizării traficului în partea centrală a orașului.
Soluționarea problemei parcajelor și parcarilor.	■ Printr-un parteneriat public-privat funcțional, vom amenaja și opera peste 2 mii de locuri noi de parcare în partea centrală a orașului. ■ Crearea de parcaje de reședință în cartiere prin re-sistematizarea teritorială a terenurilor aferente blocurilor de locuințe. ■ Vor funcționa reglementări urbane care vor obliga toți dezvoltatorii imobiliari să doteze cu parcuri subterane toate construcțiile noi comerciale și locative. ■ Modernizarea serviciilor de evidență a plăților pentru utilizarea locurilor de parcare, inclusiv instalarea de turnichete automatizate.

3.4 Servicii comunale de calitate la prețuri acceptabile

Vom impune aplicarea obligatorie și vom asigura respectarea strictă a standardelor de calitate pentru toate serviciile comunale prestate în municipalitate. Vom restructura managementul și finanțele tuturor întreprinderilor comunale, astfel asigurând eligibilitatea acestora pentru finanțări și investiții internaționale pe termen lung în rețehnologizare și modernizare.

Acțiuni	Rezultate
Restructurarea mecanismului actual de interacțiune dintre prestatorii și consumatorii de servicii comunale.	■ Va fi garantată de către administrație respectarea standardelor minime de calitate pentru toate serviciile comunale prestate în oraș. Cetățeanul nu va mai fi lăsat de unul singur să-și apere drepturile în fața monopolizatorilor comunali. ■ Garantarea livrării neîntrerupte a apei și agentului termic pentru toți consumatorii care achită regulat factura, indiferent de nivelul de achitare al vecinilor din bloc.
Inițierea și aplicarea Programului municipal de instalare a apometrelor în fiecare apartament din oraș	■ Consumatorii de apă vor fi facturați exclusiv în baza consumului real contorizat și fără includerea în factură a oricăror pierderi sau diferențe înregistrate pe exterior. ■ Reducerea pierderilor financiare anuale ale societății „Apă Canal” cu circa 60 mln lei din contul eliminării diferențelor de contoare înregistrate de bransamentele blocurilor locative și cele din apartamente. Aceste resurse economisite vor fi direcționate spre dezvoltarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă.
Retehnologizarea și restructurarea managerială și financiară a activității societăților „Termocom” și „Apă Canal”.	■ Va fi efectuat un audit riguros în legătură cu activitatea „Termocom” și „Apă Canal” pe parcursul ultimilor 5 ani, care să fie prezentate public și care să prezinte principalele opțiuni pentru dezvoltarea sectorului termoelectric și apă-canal. ■ Diminuarea în termen scurt și mediu a riscului de noi majorări de tarife pentru apă și încălzire, urmare a creșterii prețurilor pentru resursele energetice (prin reducerea costurilor de operare).

Acțiuni	Rezultate
Implementarea unui sistem computerizat de urmărire a defectărilor în rețelele de apeduct, canalizare și termoficare.	■ Asigurarea posibilităților tehnice de înregistrare rapidă a situațiilor de avariere. ■ Reducerea de patru ori a termenilor actuale de remediere a situațiilor de avariere a conductelor.

3.5 Transport public civilizat și accesibil

Vom continua colaborarea cu instituțiile financiare internaționale în vederea modernizării depline a transportului public în Municipiul Chișinău. Vom perfecționa itinerarul rutelor și fluxul de circulație a unităților de transport public pentru a asigura un grad avansat de accesibilitate în toate cartierele municipiului.

Acțiuni	Rezultate
Continuarea procesului de înnoire a transportului public.	■ Continuarea modernizării parcului de troleibuze, astfel încât în termen de patru ani să fie înlocuite toate unitățile de transport cu termen de exploatare depășit (procurarea adițională a cel puțin încă 50 de troleibuze). ■ Inițierea și implementarea unui proiect de parteneriat public-privat pentru înnoirea totală a parcului de autobuze (procurarea a cel puțin 70 de autobuze noi). Scoaterea din folosință a tuturor autobuzelor cu termenul de exploatare depășit.
Restructurarea activității Parcului Urban de Autobuze și Regiei de Transport Electric.	■ Diminuarea pe termen scurt și mediu a riscului oricărui necesități de majorări a prețurilor de călătorie în transportul public (prin reducerea costurilor de operare).
Implementarea unui sistem computerizat integrat de dirijare a transportului public.	■ Soluționarea problemei de supraîncărcare a transportului public în timpul „orelor de vârf”. ■ Asigurarea unui regim de sincronizare a staționării unităților de transport public în stații. ■ Evitarea aglomerărilor nejustificate în stațiile de așteptare.
Optimizarea rețelei existente de rute ale transportului public.	■ Extinderea liniilor de troleibuz pentru acoperirea necesităților de acces ale populației orașului ■ Asigurarea accesibilității și ritmicității transportului public în toate micro-cartierele orașului și localităților suburbane. ■ Eliminarea tuturor suprapunerilor de rute și blocajelor reciproce. ■ Microbuzele vor deveni un mijloc de transport public complementar (dar nu concurențial) troleibuzelor și autobuzelor. ■ Re-organizarea fluxurilor de transport public în partea centrală a orașului.

3.6 Oraș verde, sănătos și curat

Vom renaște faima pierdută a Chișinăului de a fi considerat unul dintre cele mai verzi și curate orașe din Estul Europei. Vom asigura ca fiecare locuitor al orașului să aibă la dispoziție un parc, o grădină publică sau teren sportiv de calitate la maximum 10 minute de mers pe jos.

Acțiuni	Rezultate
Inițierea și implementarea Programului municipal de reconstrucție a spațiilor verzi.	■ Va fi reabilitat în mod prioritar și într-o manieră durabilă Lacul Valea Morilor și reconstruit parcului adiacent. În acest sens, vor fi anulate urgent intențiile actuale de a permite construcția unui hotel de peste 10 etaje în mijlocul lacului și amplasarea în parc a peste zece mii m² de spații comerciale. ■ Va fi asigurată reconstrucția capitală a Parcurilor (inclusiv lacurilor) Valea Trandafirilor, Râșcani, La Izvor, Mircești și Valea Farmecelor. ■ În decurs de doi ani, va fi renovată complet infrastructura și asigurată amenajarea decorativă a gazoanelor în grădinile publice Ștefan cel Mare și Sfânt, Catedralei, Sarmizegetusa și Alunelul. ■ Restabilirea tuturor rozariilor care au existat la începutul anilor 90.

Acțiuni	Rezultate
	■ Înlocuirea integrată a arborilor bătrâni din aliniamentul bulevardelor și străzilor principale cu arbuști decorativi tineri (simultan cu reconstrucția drumurilor și trotuarelor). ■ Înlocuirea tuturor arborilor și arbuștilor avariați și uscați din zonele rezidențiale cu arbuști tineri. ■ Demararea proiectului de ecologizare a râului Bâc și a zonei riverane.
Inițierea și implementarea Programului municipal de reconstrucție și dezvoltare a havuzurilor.	■ Către anul 2015 în orașul Chișinău vor funcționa cel puțin 15 havuzuri reconstruite, decorate și iluminate artistic.
Garantarea respectării normelor sanitare și de igienă în spațiile publice.	■ Soluționarea definitivă a problemei câinilor vagabonzi prin relansarea și finalizarea în termen de maximum 18 luni a proiectului de creare a azilului pentru animale fără stăpân. ■ Triplarea numărului de măturători (de la 400 la 1200) în conformitate cu normele în vigoare. ■ Reparația capitală a wc-urilor publice existente. Construcția adițională a cel puțin 20 de noi wc-uri publice în toate sectoarele orașului. ■ Implementarea prin parteneriat public-privat a proiectului de construcție a uzinei de valorificare a deșeurilor. ■ Echiparea adecvată cu urne de gunoi a spațiilor publice în toate sectoarele orașului. ■ Implementarea conceptului și mecanismelor de colectare separată a deșeurilor.
Demararea Programului municipal de reconstrucție a zonelor de agrement și de promovare a sportului de masă.	■ Renovarea infrastructurii edilitare a principalelor zone de odihnă ale Municipiului Chișinău - Vadul lui Vodă și Ghidighici (reabilitarea drumurilor de acces, reconstrucția plajelor și zonelor verzi, renovarea wc-uri publice). ■ Reconstrucția și întreținerea adecvată a infrastructurii recreative (plaje, terenuri sportive și pentru copii) în cadrul parcurilor publice din fiecare sector al orașului. ■ Crearea și reabilitarea debarcaderelor; ■ Dezvoltarea primei piste autentice de bicicliști. ■ Reconstrucția și asigurarea multifuncționalității terenurilor sportive amplasate în zonele rezidențiale (inclusiv, terenurile de sport ale instituțiilor școlare). ■ Modernizarea infrastructurii și îmbogățirea inventarului Grădinii Zoologice.
Inițierea și implementarea programului de reparație capitală a infrastructurii aferente cimitirelor.	■ În decurs de patru ani va fi asigurată reconstrucția capitală a pavajului, iluminatului și spațiilor verzi în cadrul tuturor celor 11 cimitire din oraș. ■ Va fi îmbunătățită semnificativ întreținerea curentă a cimitirelor municipale.

3.7 Renovarea și izolarea termică a blocurilor de locuințe

Vom asigura reforma gestiunii blocurilor de locuințe în corespundere cu rezultatele privatizării în masă a fondului locativ și principiile economiei de piață. Vom pune capăt haosului financiar și dezmățului administrativ din cadrul întreprinderilor de gestionare a fondului locativ. Vom contribui la responsabilizarea și asigurarea unui control dur asupra activității tuturor președinților de asociații ale proprietarilor de locuințe.

Acțiuni	Rezultate
Aprobarea și aplicarea unui Regulament Municipal care va asigura o reglementare precisă a responsabilităților de gestionare și întreținere a blocurilor de locuințe.	■ Fiecare bloc de locuințe va fi gestionat în conformitate cu standarde minime de calitate aprobate de către administrație. ■ În toate blocurile de locuințe vor exista Asociații de Co-proprietari în Condominiu funcționale și eficiente. ■ Va exista un mecanism municipal de monitorizare a activității tuturor președinților de asociații de co-proprietari. ■ Va fi impusă practica evidenței tuturor încasărilor și cheltuielilor

Acțiuni	Rezultate
Comasarea celor 23 de întreprinderi existente de întreținere a fondului locativ într-o Agenție unică Municipală de gestiune a blocurilor de locuințe.	locative pentru fiecare bloc de locuințe în parte. ■ Vor apărea firme private în domeniul gestionării și întreținerii fondului locativ. ■ Reducerea de patru ori a cheltuielilor de administrare a serviciilor de gestionare a fondului locativ. ■ Din contul reducerii cheltuielilor de administrare, va fi asigurată curățenia scărilor în fiecare bloc de locuințe gestionate de serviciile municipale. ■ Majorarea cu 25% a numărului personalului tehnic municipal de deservire a fondului locativ (lăcătuși, instalatori, măturători, gunoieri).
Lansarea și dezvoltarea Programului Municipal de co-finanțare a reparațiilor capitale și modernizare a blocurilor de locuințe.	■ Anual vor fi reparate capital acoperișurile a cel puțin 200 blocuri de locuințe. ■ Anual vor fi reparate capital rețelele ingineresti în cel puțin 100 blocuri de locuințe. ■ Anual vor fi reparate capital ascensoarele în cel puțin 70 blocuri de locuințe. ■ În decurs de patru ani vor fi renovate intrările în toate blocurile de locuințe din oraș. ■ Amenajarea curților, terenurilor de joacă și parcajelor aferente blocurilor de locuințe. ■ Urgentarea restabilirii sistemelor anti-incendiar și asigurarea securității cetățenilor, în mod special în blocurile cu multe nivele. ■ Rezolvarea problemei subsolurilor insalubre prin amenajarea și darea lor în locațiune ■ Reconstrucția caselor de tip tronson de 2-3 niveluri „Stalinki” construite în anii '40-'50 și înlocuirea acestora cu blocuri de locuit moderne.
Promovarea și subvenționarea lucrărilor de izolare termică a blocurilor de locuințe.	■ Anual va fi asigurată termoizolarea completă a cel puțin 50 blocuri de locuințe (izolarea pereților exteriori, înlocuirea ferestrelor și ușilor).

3.8 Apeduct, canalizare și iluminat public

Vom asigura conectarea tuturor locuințelor din orașul Chișinău la conducta de apă potabilă și rețeaua de canalizare. Vom transforma Chișinăul în unul din cele mai iluminate orașe din regiune.

Acțiuni	Rezultate
Inițierea și implementarea Programului de modernizare a rețelei de apă-canal (prin finanțare internațională de lungă durată).	■ Extinderea rețelelor de apă și canalizare în toate micro-sectoarele orașului, astfel încât până în 2015 toți chișinăuienii să fie conectați la rețeaua publică. ■ Calitatea apei potabile va corespunde standardelor europene de bază. ■ Eliminarea definitivă a riscului inundațiilor masive în Chișinău, în special în luncile râurilor și râulețelor, prin consolidarea structurilor hidrotehnice actuale, construcția altora noi, repararea apeductelor centrale, modernizarea și întreținerea corespunzătoare a canalizației pluviale
Reconstrucția stației de epurare a apelor uzate în baza unor tehnologii avansate de prelucrare a nămolului și producerii biogazului.	■ Va fi soluționată complet, ireversibil și într-o manieră durabilă problema mirosului neplăcut generat de stația de ieșurare.
Modernizarea rețelelor electrice de iluminat public și implementarea corpurilor de iluminat de ultima generație.	■ Până în 2015 nu va mai exista nici o stradă în orașul Chișinău unde nu va funcționa iluminatul public. ■ Va fi triplat numărul de corpuri electrice fără a fi majorat consumul de energie electrică (datorită folosirii de becuri economice și funcționării sistemului de dirijare automată a fluxului de lumină).

3.9 Locuințe pentru toți

Vom sprijini construcția de locuințe pentru toate buzunarele. În mod prioritar, vom ajuta chișinăuienii cu venituri modeste și familiile tinere să-și soluționeze problema spațiului locativ. Vom dezvolta mecanisme fezabile și eficiente de contracarare a caracterului speculativ al pieții terenurilor pentru locuințe în Chișinău.

Acțiuni	Rezultate
Inițierea și lansarea programului municipal de dezvoltare a locuințelor sociale.	■ Construcția și repartizarea în chirie subvenționată a cel puțin 250 de apartamente pentru persoanele defavorizate (proiect realizat cu susținerea partenerilor de dezvoltare) ■ Transformarea în locuințe sociale a apartamentelor neprivatizate care se reîntorc în folosință municipalității (minim 300 de apartamente renovate și transmise în chirie subvenționată). ■ Un proces transparent de atribuire a locuințelor sociale.
Fundamentarea economică, perfecționarea și extinderea Programului municipal „Prima Casă”.	■ Construcția și darea în folosință a cel puțin 500 de garsoniere noi pentru familii tinere. ■ Susținerea a cel puțin 1000 de familii tinere ca să-și achiziționeze locuințe pe piața secundară.

3.10 Regenerarea urbanistică și arhitecturală

Vom reorienta dezvoltarea arhitectural-urbanistică a Chișinăului în albia normalității, corectitudinii și bunului simț. Vom dezrădăcina practicile de ruralizare a spațiului urban. Vom impune respectarea principiilor de urbanism specifice unei capitale europene.

Acțiuni	Rezultate
Aplicarea strictă a normelor urbanistice și arhitecturale.	■ Regulamentul Local de Urbanism va fi reajustat în conformitate cu prevederile Planului Urbanistic General în vigoare. Nu se va permite nici o excepție de la aplicarea reglementărilor urbanistice pentru noile construcții (regimul de înălțime, destinație, procentul de utilizare a terenului). ■ Va fi interzisă amplasarea de chioșcuri și gherete pe bulevardele și străzile principale. Va fi re-sistematizată amplasarea existentă a chioșcurilor și gheretelor în vederea îmbunătățirii aspectului estetic al orașului. Toate chioșcurile amplasate ilegal vor fi evacuate. ■ Va fi re-sistematizată amplasarea actuală a panourilor publicitare. Va demara procesul de înlăturare a panourilor amplasate cu deviere de la normele existente.
Dezvoltarea simbolismului arhitectural național specific statutului de oraș-capitală.	■ Reconstrucția Pieții Marii Adunări Naționale în vederea conferirii unui aspect corespunzător statutului de principală piață a țării (pavaj de calitate, iluminat festiv, ornamentare perimetrală cu drapele naționale). ■ Edificarea în Piața Marii Adunări Naționale a unei compoziții arhitectural-monumentale care să simbolizeze aspirațiile cetățenilor Republicii Moldova pentru libertate, progres și europenizare.
Inițierea și lansarea unui program de revitalizare integrată a centrului istoric.	■ Anual vor fi renovate cel puțin 10 clădiri – monumente de arhitectură (aflate în proprietate municipală). ■ Va fi încurajată (informațional, metodologic și administrativ) renovarea clădirilor – monumente de arhitectură aflate în proprietate privată. ■ Va fi amendat Planul Urbanistic General în vederea anulării proiectului de construcție a bulevardului Cantemir (care prevede demolarea 1/3 din centrul istoric al Chișinăului). ■ Transformarea străzii Varlaam într-o zonă pietonală de promenadă: spațiu public dominat de restaurante, cafenele, cofetării, terase, fast food-uri și locuri de divertisment, cu vitrine

Acțiuni	Rezultate
	amenajate interesant, un loc de socializare și prietenie urbană și cu prezențe artistice stradale non-formale. Concepția proiectului a fost elaborată în 2010 cu asistența Uniunii Europene. ▪ Transferarea Gării Auto Centrale și amenajarea pe terenul eliberat unei mari piețe publice destinate exclusiv pietonilor. Noile construcții perimetrale vor readuce atmosfera unui oraș cu adevărat istoric și european.
▪ Inițierea și lansarea programului de modernizare a piețelor comerciale.	▪ Reconstrucția și re-sistematizarea teritoriului Pieței Centrale în vederea civilizării social-urbanistice a zonei similar practicii altor orașe est-europene de „gentrificare” a piețelor istorice tradiționale. ▪ Re-sistematizarea piețelor comerciale existente prin renovarea pavajului, montarea pavilioanelor din construcții ușoare, reconstrucția wc-urilor și modernizarea căilor de acces (investițiile vor fi suportate de către gestionarii privați ai piețelor). ▪ Crearea unor piețe agro-alimentare veritabile în care țărani din suburbii ar putea vinde produse la prețuri de producător

3.11 Ordine și siguranță publică

Vom transforma Chișinăul în unul din cele mai sigure orașe din Estul Europei. Menținerea ordinii și liniștii publice și sporirea gradului de siguranță al cetățenilor se vor baza pe întărirea rolului poliției municipale (în reformare) care își va îndeplini atribuțiile într-un mod pro-activ și onest.

Acțiuni	Rezultate
Sprijinirea informațională și materială a politicii Guvernului de reformă a organelor ministerului de interne.	▪ Descentralizarea poliției municipale și, respectiv, subordonarea instituțională organelor administrației publice locale. ▪ Creșterea încrederii chișinăuienilor în capacitatea organelor de poliție de a asigura menținerea ordinii și siguranței publice. ▪ Orientarea activității efectivelor poliției municipale preponderent spre prevenirea criminalității prin relaționarea cu cetățenii și menținerea unui nivel înalt de vizibilitate a patrulilor de poliție.
Dezvoltarea și aplicarea sistemului de video-monitorizare și patrulare 24/24 a principalelor artere de circulație, spațiilor publice și cartierelor cu criminalitate stradală sporită.	▪ Reducerea criminalității stradale și aplanarea din fază incipientă a actelor de dezordine datorită descurajării persoanelor predispuse la săvârșirea unor crime. ▪ Soluționarea problemei cartierelor cu grad sporit de criminalitate. ▪ Scăderea timpului de reacție și creșterea operativității de intervenție a formațiunilor de ordine publică.
Lansarea parteneriatului social pentru menținerea ordinii publice.	▪ Organizarea și desfășurarea în parteneriat cu societatea civilă de acțiuni și controale pentru depistarea cerșetorilor, vagabonzilor, copiilor străzii în vederea eliminării timpurii a unor surse potențiale de criminalitate. ▪ Relansarea conceptului de „gărzi populare” pentru implicarea rezidenților în asigurarea siguranței și ordinii publice în propriile cartiere.
Asigurarea semaforizării adecvate a tuturor intersecțiilor care înregistrează cote ridicate de accidente.	▪ Reducerea numărului de accidente rutiere.

3.12 Sistem eficient de protecție socială

Vom reforma sistemul municipal de ajutorare a grupurilor socialmente vulnerabile: familiilor defavorizate, persoanelor în etate, persoanele cu dizabilități, cetățenilor fără domiciliu stabil. Vom construi parteneriate cu societatea civilă și organizațiile internaționale pentru soluționarea cât mai urgentă și eficientă a problemelor sociale cu care se confruntă anumite grupuri de chișinăueni.

Acțiuni	Rezultate
---------	-----------

Acțiuni	Rezultate
Perfecționarea mecanismului de acordare a compensațiilor nominative pentru transport public și încălzire.	■ Funcționarea unui mecanism diferențiat și eficient de subvenționare a persoanelor cu venituri reduse (sistem de abonamente gratuite și la jumătate de preț). ■ Va exista un sistem informațional integrat care va identifica automat beneficiarii de subvenții municipale. Astfel, vor fi abolite practicile de impunere a bătrânilor și invalizilor să facă zeci de drumuri și să stea în cozi interminabile pentru diverse certificate doveditoare.
Extinderea și modernizarea serviciului municipal de asistență socială.	■ Transformarea întreprinderilor municipale de alimentație publică în centre sociale pentru persoanele în etate care vor furniza tot spectrul de servicii sociale 24/24. ■ Acordarea de două ori pe an (cu ocazia sărbătorilor de Crăciun și de Paște) de pachete alimentare pentru persoanele în etate cu venituri reduse. ■ Extinderea și perfecționarea activității cantinelor de ajutor social. ■ Eficientizarea serviciilor de deservire la domiciliu a persoanelor solitare. ■ Inițierea construcției Centrului municipal pentru persoanele adulte cu dizabilități fizice. ■ Dezvoltarea Centrului de găzduire și orientare pentru persoanele fără domiciliu stabil în vederea dublării capacității și extinderii gamei de servicii prestate.

3.13 Școli, grădinițe și spitale modernizate

Vom readuce educația și îngrijirea de sănătate în sfera acțiunilor prioritare ale Primăriei racordată la necesitățile populației Chișinăului. Vom investi în metode și echipament modern astfel încât să ridicăm standardele procesului educațional și serviciilor medicale acordate în municipiu.

Acțiuni	Rezultate
Motivarea și atragerea unor resurse umane înalt calificate în educație	■ Lansarea unui program de susținere și motivare a tinerilor profesori în municipiu după modelul celui guvernamental pentru tinerii specialiști în mediul rural (subsidierea chiriei sau includerea în programe locative, indemnizații unice etc.). ■ Asigurarea unor programe de instruire continuă a profesorilor, inclusiv prin introducerea tehnologiilor informaționale.
Acoperirea deficitului de locuri disponibile în instituțiile preșcolare și cele școlare	■ Valorificarea potențialului de extindere în grădinițele ce activează la moment prin deschiderea de noi grupe ■ Asigurarea suportului necesar privind retrocedarea sediilor grădinițelor care au fost înstrăinate ca urmare a scăderii natalității în perioada 1995-1997, în scopul compensării deficitului de locuri pentru educație preșcolară. ■ Revizuirea gradului de completare cu elevi a școlilor, în scopul deschiderii unor noi instituții acolo unde există o cerere sporită. ■
Aplicarea programului municipal de reabilitare a instituțiilor școlare și preșcolare.	■ Anual va fi asigurată termoizolarea (inclusiv schimbarea ferestrelor) a cel puțin 10 școli și 25 grădinițe. ■ Modernizarea acoperișurilor tuturor școlilor și grădinițelor (sistem rigid în pantă). ■ Modernizarea tuturor terenurilor sportive aferente instituțiilor de învățământ. ■ Dotarea școlilor cu echipament sportiv. ■ Conectarea tuturor școlilor și liceelor la internet de bandă largă și înzestrarea cu suficiente calculatoare pentru introducerea noilor metode de învățământ electronic, asigurarea accesului la biblioteci electronice etc. ■ Echiparea grădinițelor cu echipament de încălzire autonomă. ■ Repararea pavilioanelor din instituțiile preșcolare ■ Asigurarea căilor de acces al minorilor cu handicap în toate instituțiile de învățământ general în care își fac studiile acești elevi.
Reglementare exhaustivă a activității	■ Asigurarea unei reglementări precise a activității asociațiilor în

Acțiuni	Rezultate
asociațiilor obștești ale părinților.	scopul minimizării riscurilor aferente și maximizării avantajelor. ■ Stabilirea unui cadru transparent pentru implicarea mai activă a părinților în procesul de educație, urmând modelul consiliilor de tutelă din Occident.
Asigurarea securității în interiorul și în preajma instituțiilor educaționale	• Oficializarea hotarelor instituțiilor de învățământ prin Oficiul cadastral. • Asigurarea securității în interiorul instituțiilor educaționale și în perimetrul amplasării acestora prin asigurarea video-monitorizării și a patrulării permanente • Interzicerea comercializării băuturilor alcoolice în imediata apropiere de instituțiile educaționale. Controlul strict asupra executării.
Dotarea instituțiilor medicale municipale cu utilaj modern de diagnosticare și tratare a maladiilor complicate	■ Continuarea parteneriatelor publice-private lansate în cadrul Ministerului Sănătății pentru asigurarea instituțiilor municipale cu echipament modern. ■ În comun cu Ministerul Sănătății vom susține dezvoltarea unei rețele unice de prestare a serviciilor de control al TB în cadrul mun. Chișinău și se va dezvolta o rețea de laboratoare de ultimă tehnologie în diagnosticul rapid al tuberculozei multidrogrezistente (echipament revoluționar care permite diagnosticarea TB-MDR în 100min în loc de 3 luni) ■ Ridicarea nivelului de securitate a spitalelor municipale față de dezastre prin asigurarea acestora cu generatoare ce ar putea îndeplini necesitățile la 100% (la moment doar un singur spital e asigurat) • Promovarea autonomiei instituționale în cadrul asistenței medicale primare cu apropierea medicului de familie de comunitate în Chișinău. • Sporirea rolului sectorului medical privat în finanțarea și prestarea serviciilor prin dezvoltarea parteneriatului public-privat. • Dezvoltarea, în parteneriat cu ONG-uri, a serviciilor medicale și sociale comunitare și de îngrijire la domiciliu. • Se va restructura sistemul de înregistrare la medicul de familie cu introducerea tehnologiilor moderne pe întreg municipiu • Se va introduce o modalitate nouă de înregistrare a pacienților la medicii specialiști-consultanți și examinare diagnostică prin utilizarea tehnologiilor e-sănătate • Prin dezvoltarea de parteneriate publice private în comun cu Ministerul Sănătății se vor deschide centre de geriatrie și reabilitare de lungă durată ce ar acoperi necesitățile
Modernizarea medicinei primare, eficientizarea spitalelor și asigurarea protecției financiare a locuitorilor capitalei	
Promovarea modului sănătos de viață	• În comun cu Ministerul Sănătății se vor restructura serviciile de control HIV/SIDA și alte boli infecțioase de pe teritoriul mun. Chișinău - centrul SIDA din sectorul Posta Veche și Spitalul de Boli Infecțioase din sectorul Centru vor fi relocate în afara orașului • Realizarea în parteneriat cu asociațiile obștești, ONG-uri a unor ample campanii sociale de reducere a riscurilor, de prevenire și combatere a fumatului, consumului abuziv de alcool și consumului ilicit de droguri, profilaxia și combaterea violenței, supravegherea și controlul maladiilor contagioase, în special HIV/SIDA și tuberculozei. • Introducerea unor reglementări stricte la nivel de municipiu în privința consumului de tutun și alcool.

3.14 Renașterea culturală

Vom promova o viață culturală atractivă și diversificată a municipiului, racordată la valorile naționale și europene și în armonie deplină cu specificul multicultural al Chișinăului. Vom susține transformarea Chișinăului într-un important centru cultural regional.

Acțiuni	Rezultate
Îmbogățirea și diversificarea ofertei culturale	■ Vom reorganiza finanțarea culturii din bugetul municipal prin transferul priorităților de la organizarea unor concerte „închise” la acțiuni de promovare în masă a valorilor culturale. ■ Vom ridica la un nivel calitativ nou modul de organizare și

Acțiuni	Rezultate
	petrecere al sărbătorilor publice (Hramul Orașului, Limba Noastră, Ziua Vinului, Crăciunul și Revelionul). ■ Va fi menținut un ritm concertistic constant în PMAN – asigurarea de concerte publice de calitate cel puțin o dată pe lună. ■ Organizare regulată de concerte și spectacole în aer liber în cartierele orașului. ■ Va fi inițiată organizarea anuală a câtorva festivaluri de referință regională Est-europeană. ■ Amplificarea programului „Noaptea Muzeului”. ■ Program municipal de finanțare a vizionării spectacolelor de teatru pentru categoriile defavorizate de cetățeni.
Îmbunătățirea calității infrastructurii și a facilităților culturale	■ Va fi deblocată și finalizată reabilitarea Muzeului Chișinăului. ■ Finalizarea Muzeului Satului (Muzeul Arhitecturii Populare) și includerea acestuia în traseele turistice. ■ Renovarea și modernizarea Teatrului Verde din parcul Valea Morilor.
Instalarea de plăci pentru identificare și înscrierea în circuitul turistic al monumentelor istorice.	■ Popularizarea patrimoniului cultural și istoric al orașului. ■ Inițierea unei campanii de informare pentru proprietarii de imobile care au statut de monument istoric referitor la prevederile legislației din acest domeniu.
Amplasarea în bază de concurs, de monumente și elemente decorative în zonele defavorizate ambiental.	■ Sporirea confortului pentru locuitorii zonelor de la periferia orașului. ■ Posibilitate de promovare a tinerilor sculptori și arhitecți.
Inițierea și implementarea iluminatului decorativ.	■ Asigurarea iluminatului artistic al fațadelor clădirilor amplasate pe principalele artere de circulație (bd. Ștefan cel Mare, Pușkin, Bănulescu Bodoni, Dacia, Moscova, Mircea cel Bătrân, Calea Ieșilor, Alba Iulia, ș.a.). ■ Iluminarea artistică și decorativă a principalelor clădiri de referință ale orașului (primăria, catedrala, Arcul de Triumf, toate bisericile, toate monumentele, complexul „Porțile Orașului”, turnul de televiziune, ș.a.).
Promovarea diversității culturale și multiculturalismului	■ Finanțarea anuală a cursurilor de studiere a limbii române pentru cel puțin 1 mie alolingvi. ■ Sărbătorirea tuturor evenimentelor tradiționale ale minorităților etnice conlocuitoare.

3.15 Urbanizarea suburbiilor

Suburbiile vor fi integrate armonios în activitatea orașului Chișinău, accentul fiind pus pe dezvoltarea echilibrată a zonei suburbane, prin crearea unui sistem urban policentric competitiv. Va fi acordată o atenție specială dezvoltării orașelor mici (Durești, Cricova, Vatra, Codru, Vadul lui Vodă, Sângera) - expuse unui interes investițional sporit, în egală măsură, cu promovarea dezvoltării socio-economice a localităților rurale din suburbie. În suburbii va exista o rețea de drumuri dezvoltată în interior, fiind amplasată într-un mediu ecologic sănătos, cu zone de odihnă și agrement dezvoltate, cu acces sporit la sisteme de apă și canalizare. Nivelul serviciilor medicale, educaționale, cultură, asistență socială va fi la același ca în orașul Chișinău. Vom majora nivelul de investiții capitale din bugetul municipal pentru dezvoltarea infrastructurii edilitare și sociale în localitățile suburbane

Acțiuni	Rezultate
Inițierea și lansarea programului de dezvoltare metropolitană integrată.	■ Modernizarea drumurilor de acces spre toate 33 de localități suburbane. ■ Asigurarea accesibilității transportului public de calitate dintre oraș și toate micro-sectoarele localităților suburbane. ■ Punerea în aplicare a Planului de Amenajare a Teritoriului Municipal. ■ Anual bugetul municipal va prevedea cel puțin un proiect de investiții capitale pentru fiecare localitate suburbană (modernizare școli, grădinițe, spitale, iluminat public, apeduct și

Acțiuni	Rezultate
Finanțarea din contul bugetului municipal a proiectelor de dotare cu echipament și mobilier a instituțiilor de menire educațională, culturală și medicală.	canalizare, asfaltare străzi). ▪ Garantarea fiecărui cetățean a accesului la servicii publice de calitate în educație, medicină, cultură. ▪ Organizarea eficientă a serviciilor de asistență socială.
Implementarea Programului de dezvoltare a infrastructurii suburbane	▪ Asigurarea fiecărui cetățean și instituție publică, agent economic cu acces la utilitățile de energie electrică, gaz, apă și canalizare, iluminat stradal. ▪ Asigurarea reparației și întreținerii adecvate a rețelei de drumuri locale și extinderea străzilor, drumurilor localităților ▪ Îmbunătățirea mediului investițional din suburbie.
Soluționarea problemei statutului întovărășirilor pomicole	▪ Toți locuitorii întovărășirilor pomicole vor beneficia de vize de reședință pentru a se bucura de toate drepturile cetățenești.